

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຣຸ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ຢຣຸ ຄືນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຣຸ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຣຸ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ບາງປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຣຸ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະ ເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

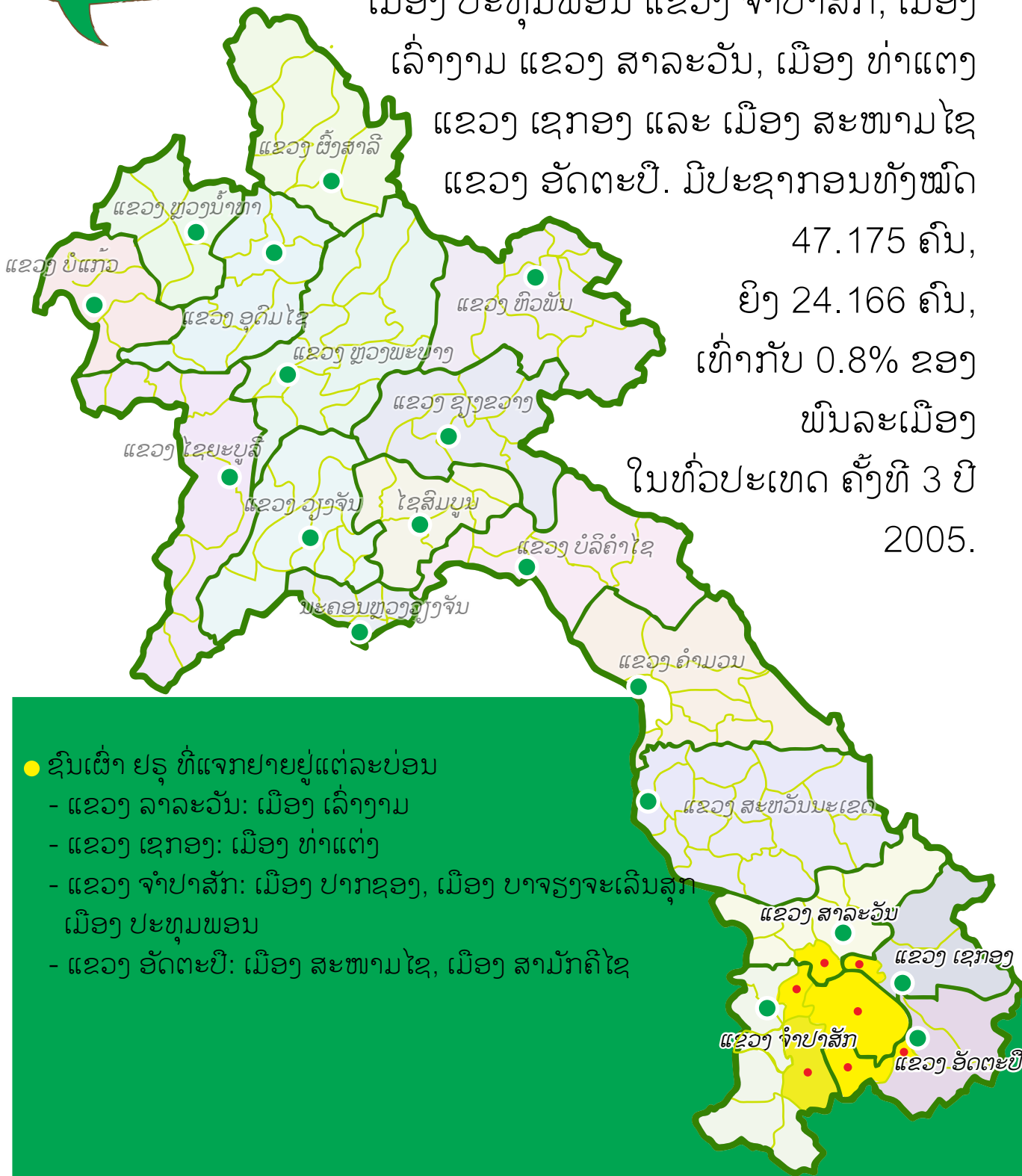
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ຕັ້ງຖິ່ນຖານພູມລຳເນົາຢູ່
ເມືອງ ປາກຊ່ອງ, ເມືອງ ບາຈຽງຈະເລີນສຸກ,
ເມືອງ ປະທຸມພອນ ແຂວງ ຈຳປາສັກ, ເມືອງ
ເລົ່າງາມ ແຂວງ ສາລະວັນ, ເມືອງ ທ່າແຕ່ງ
ແຂວງ ເຊກອງ ແລະ ເມືອງ ສະໜາມໄຊ
ແຂວງ ອັດຕະປື. ມີປະຊາກອນທັງໝົດ
47.175 ຄົນ,
ຍິ່ງ 24.166 ຄົນ,
ເທົ່າກັບ 0.8% ຂອງ
ພົນລະເມືອງ
ໃນທົ່ວປະເທດ ຄັ້ງທີ 3 ປີ
2005.

- ຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ທີ່ແຈກຢາຍຢູ່ແຕ່ລະບ່ອນ
 - ແຂວງ ສາລະວັນ: ເມືອງ ເລົ່າງາມ
 - ແຂວງ ເຊກອງ: ເມືອງ ທ່າແຕ່ງ
 - ແຂວງ ຈຳປາສັກ: ເມືອງ ປາກຊ່ອງ, ເມືອງ ບາຈຽງຈະເລີນສຸກ, ເມືອງ ປະທຸມພອນ
 - ແຂວງ ອັດຕະປື: ເມືອງ ສະໜາມໄຊ, ເມືອງ ສາມັກຄີໄຊ

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຕາມການບອກເລົ່າຂອງພວກເຖົ້າແກ່ອາວຸໂສຢູ່ເມືອງ ປາກຊ່ອງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ ແລະ ເມືອງ ສະໜາມໄຊ ແຂວງ ອັດຕະປື ໃຫ້ຮູ້ວ່າ: ຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ໃນເບື້ອງຕົ້ນພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ຕັ້ງບ້ານເຮືອນຢູ່ເຂດ ພູຕະນຳເຕີມເບີກ, ພູກະຮວຍ ແລະ ພູຫວາຍ. ຍ້ອນສະພາບເສີກສົງຄາມ, ການປ່ຽນແປງຂອງທຳມະຊາດ ແລະ ສັງຄົມທີ່ເກີດຂຶ້ນບົນພູພຽງແຫ່ງນີ້ພວກເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງເຄື່ອນຍ້າຍໄປຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ຄົນລະແຫ່ງຫົນຄື: ເມືອງບາຈຽງຈະເລີນສຸກ, ເມືອງປະທຸມພອນ, ເມືອງເລົ່າງາມ, ເມືອງ ທ່າແຕງ ແລະ ເມືອງ ສະໜາມໄຊ ຫຼື ບາງແຫ່ງຂໍ້ມູນໃຫ້ຮູ້ວ່າ: ກ່ອນໜ້ານີ້ເຂົາເຈົ້າຍັງຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ເຂດທົ່ງໄຫຫີນແຂວງຊຽງຂວາງແລ້ວເຄື່ອນຍ້າຍມາຢູ່ທົ່ງຫຼົງ, ທົ່ງຫວາຍ (ເມືອງປາກຊ່ອງ) ພ້ອມກັນນັ້ນ, ໄດ້ມີປະຊາກອນຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍພັດເຄື່ອນ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ຍ້າຍໄປຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ບໍລິເວນບ້ານແກ້ງໝາກເຂືອ-ຫວາຍ (ລຳເຊສຸ ເມືອງ ຊເສດຖາ ແຂວງອັດຕະປື) ແລະ ໄດ້ເຄື່ອນຍ້າຍຂຶ້ນຕາມລຳເຊສຸ, ເຊກະໝານ, ເຊກອງ ແລ້ວຂຶ້ນຕາມລຳເຊນ້ຳກົງ. ມີຈຳນວນໜຶ່ງກໍເຄື່ອນຍ້າຍໄປຕັ້ງຖານຢູ່ລຽບຕາມລຳ ເຊກອງ ຢ່ານໃຕ້ ແລະ ເຊປຽນຈົນຮອດປັດຈຸບັນ.

ຊື່ທີ່ເຂົາເຈົ້າເອີ້ນຕົນເອງແມ່ນ: ຢຸຣ ຊຶ່ງມີຄວາມໝາຍ 3 ຢ່າງ ຄື: ໝາຍເຖິງຄວາມເປັນປົກແຜ່ນແໜ້ນໜາ, ແມ່ນ້ຳ, ເຫວ, ຊຸມເລິກ ແລະ ປ່າເລິກດົງໜາ. ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນເຂົາເຈົ້າກໍມີຫຼາຍຊື່ເອີ້ນທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປເຊັ່ນ: ລະເວນ ໝາຍເຖິງ: ເວນກຳ, ຜຽນເວນ ແລະ ບັ້ງເວນ. ສຸ ຫຼື ຊຸ ໝາຍເຖິງ: ການໄຫຼຂອງກະແສນ້ຳ, ຊຸໄຫຼຂອງກະແສນ້ຳ. ສ່ວນຊື່ທີ່ເຂົາເຈົ້າສະໝັກໃຈ ແລະ ຊື່ທີ່ໃຊ້ທາງລັດຖະການໃນປັດຈຸບັນນີ້ແມ່ນ “ ຢຸຣ ”.

ຊົນເຜົ່າຢຸຣ ປະກອບມີ 2 ແຊງຄື: ຢຸຣກອງ ທີ່ຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່ຕາມພູພຽງ ແລະ ຢຸຣດາກ ແມ່ນຕັ້ງຖານຢູ່ລຽບຕາມລຳແມ່ນ້ຳເຊກອງຢ່ານໃຕ້.

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ

ຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ແຕ່ກ່ອນແມ່ນເຮັດໄຮ່ປູກເຂົ້າຈ້າວ ແລະ ເຂົ້າໜຽວແບບເລື່ອນລອຍ. ແຕ່ມາເຖິງປັດຈຸບັນ, ເຂົາເຈົ້າໄດ້ມີການຫັນປ່ຽນແບບແຜນການດຳລົງຊີວິດຈາກການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ແບບເລື່ອນລອຍມາບຸກເບີກສັບຊ່າວເນື້ອທີ່ດິນມາເຮັດເປັນນາ ຫຼື ນາຄົງທີ່ ແລະ ເຮັດສວນປູກກາເຟເປັນອາຊີບຕົ້ນຕໍ.

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ທົ່ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ລັກສະນະເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ຄ້າຍຄືກັບເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ເຈັງ ແລະ ໂອຍ ນິຍົມປຸກສ້າງ ແລະ ຢູ່ເຮືອນຮ້ານ, ປູ ແລະ ແອ້ມດ້ວຍ ແປ້ນ, ມຸງດ້ວຍຫຍ້າຄາ, ເສົາເຮືອນເຮັດດ້ວຍໄມ້ແກ່ນສີ່ລຽ່ມແປ, ສູງ ແຕ່ໜ້າດິນຫາພື້ນເຮືອນ 2,5 ແມັດຂຶ້ນໄປ, ລວງຍາວ ແລະ ກວ້າງມີ ຄວາມຫຼຸດລື່ນກັນຢ່າງຂາດຂັ້ນ, ເຮືອນຂອງເຂົາເຈົ້າຍາວສູງສຸດ 5 ຫ້ອງ ແລະ ຕໍ່າສຸດ 2 ຫ້ອງ(ນັບຫວ່າງເສົາ) ຊຶ່ງມັກຕັ້ງບ້ານເຮືອນຢູ່ ແຄມຫ້ວຍ ແລະ ເຊທີ່ມີນ້ຳໄຫຼຕະຫຼອດປີ.

ປັດຈຸບັນຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ມີຄວາມນິຍົມປຸກສ້າງເຮືອນຕາມແບບ ເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ລາວ ສະໄໝບູຮານ. ເຂົາເຈົ້າຢູ່ເຮືອນຮ້ານ, ໃນ ເຮືອນມີຫ້ອງນອນສຳລັບພໍ່ແມ່, ລູກເດົ້າ ແລະ ສະຖານທີ່ຮັບແຂກ, ຖ້າເຮືອນໃດມີໄພ້, ມີເຂີຍກໍອອກຕັ້ງເຮືອນຢູ່ຕ່າງຫາກ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ການນຸ່ງຖືເອ້ຢ້ອງລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍແມ່ນຄືກັນເຊັ່ນ: ແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ນຸ່ງສິ້ນ, ຫົ່ມເສື້ອ, ເກົ້າຜົມ, ບ່ອງຫູ, ໃສ່ຕ້າງແຕ່ບໍ່ຕັດແຂ້ວ, ໃສ່ສາຍສ້ອຍ, ປອກແຂນ, ປອກຂາ, ແຫວນມື, ປອກຄໍ, ໝາກປັດ. ສຳລັບຜູ້ຊາຍນຸ່ງກະຕຽວບໍ່ຫົ່ມເສື້ອ, ຈົ່ງຜົມຍາວເກົ້າຜົມ, ບ່ອງຫູໃສ່ຕ້າງຄືແມ່ຍິງ. ເຂົາເຈົ້າມີການນຸ່ງຖືເອ້ຢ້ອງໃນເວລາເຮັດບຸນ ແລະ ເຮັດພິທີກຳຕ່າງໆ. ປັດຈຸບັນແມ່ນໄດ້ນຸ່ງຖືເຄື່ອງເອ້ຢ້ອງຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າລາວ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ແມ່ນກິນເຂົ້າຈ້າວ ແລະ ເຂົ້າໜຽວເປັນຕົ້ນຕໍ, ສຳລັບອາຫານມີແກງ, ປີ້ງ, ຂົ້ວ, ຈີ່, ໝາມໃສ່ບັ້ງໄມ້, ແຈ່ວ ເຂົ້າເຈົ້າຢືມກິນອາຫານທີ່ມີລົດຊາດເຜັດ, ພ້ອມກັນນັ້ນເຂົາເຈົ້າຢືມດື່ມນ້ຳດິບ, ດື່ມເຫຼົ້າໄຫ ແລະ ສູບຢາເລີ່ມແຕ່ເວລາຍັງນ້ອຍ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ໃນເມື່ອກ່ອນທັງສອງແຊງຊົນເຜົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ມີຄວາມເຊື່ອຖືຜີ ແລະ ແຕ່ລະຄົວເຮືອນໄດ້ຖືຜີພໍ່, ແມ່, ບັນພະບູລຸດ, ຟ້າ, ແຖນ, ບ້ານ, ເຮືອນ, ເມືອງເຂົາເຈົ້າເຊື່ອຖືວ່າເປັນຜີທີ່ມີບົດບາດໃນການປົກປັກຮັກສາເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຄົນເຮົາມີການເຈັບເປັນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າຍັງເຊື່ອຖືຜີກົກໄມ້ໃຫຍ່, ພູຜາປ່າດົງ, ຄົນຕາຍຫຼາຍ, ແມ່ນ້ຳລຳເຊ ແລະ ອື່ນໆ ຊຶ່ງເຊື່ອຖືວ່າເປັນຜີທີ່ເຮັດໃຫ້ຄົນເຮົາເກີດມີການເຈັບເປັນ.

ໃນປີໜຶ່ງ ຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ຈະເຮັດບຸນພະກະຍອງ, ພະເຮືອນ, ພະບ້ານ, ພະກອງແຂນ, ພະກ້ອງລາ, ພະຢາສູບ ແລະ ພະເຂົ້າເໝົ້າ. ປັດຈຸບັນເຂົາເຈົ້າໄດ້ມີການປ່ຽນແປງໂດຍມີທັງການເຊື່ອຖື ຜີ ແລະ ພູດທະສາສະໜາໄປຄຽງຄູ່ກັນ, ໃນບາງບ້ານຂອງຊົນເຜົ່າຢຸຣ ກໍມີວັດຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າລາວ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ເວລາເຂົາເຈົ້າເກີດມີການເຈັບເປັນ ກໍຈະເຊີນເອົາໝໍເຢົາມາເຢົາ ແລະ ໝໍຜີມາຊ່ວຍປິ່ນປົວ.

ສິລະປະ ແລະ ເຄື່ອງດົນຕີຝັນເມືອງ

ຊົນເຜົ່າດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ມີບົດຮ້ອງທຳນອງເສບ, ໄດ້ມີນິທານພື້ນເມືອງ ຄຳພັງເຜີຍ 12 ເດືອນຊຶ່ງໄດ້ນຳໃຊ້ແຕ່ລະລະດູການ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ຍັງມີຄຳສຸພາສິດ, ກອນຂັບ, ກອນລຳຊຶ່ງເອີ້ນຕາມພາສາຂອງເຂົາເຈົ້າວ່າ ມາງຮອງ, ມາງປະເລວ, ມາງຈູຊຮ້ວຍ, ມາງປະນະດ້ວຍ ທີ່ໄດ້ສ້າງແສງເຖິງທິວທັດທຳມະຊາດ, ການພົວພັນລະຫວ່າງຄົນກັບຄົນໃນຂະບວນການອອກແຮງງານທຳການຜະລິດ, ທັງມີລັກສະນະສັງສອນ, ຕັກເຕືອນເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ

ພາສາປາກເວົ້າ

ໃນຕົ້ນສະຕະວັດທີ XX ໂດຍສະເພາະແມ່ນປີ 1963 ຄົນຫຼັງທ່ານ ອົງກົມມະດຳ ໄດ້ປະດິດຕົວໜັງສືເພື່ອຮັບໃຊ້ພາລະກິດການຕໍ່ສູ້ປີ 1901-1936 ແລະ ຮອດປີ 1966 ທ່ານ ສີທິນ ກົມມະດຳ ໄດ້ປະດິດໂຕໜັງສືເພື່ອເປັນຕົວແທນຊົນຊາດລາວເທິງ ແລະ ຮັບໃຊ້ໜ້າທີ່ການເມືອງຂອງການປະຕິວັດໃນໄລຍະນັ້ນຄຽງຄູ່ກັບຕົວໜັງສືຂຽນແລ້ວຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ຍັງມີພາສາປາກເວົ້າເປັນອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າຕົນເອງຊຶ່ງຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ, ພາສາບັນນາລິກຫຼື ຂະເໝນບູຮານ. ແຕ່ລະແຊງຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ມີພາສາປາກເວົ້າຕ່າງກັນເລັກໜ້ອຍແຕ່ກໍສາມາດເຂົ້າໃຈກັນໄດ້. ນອກນັ້ນພາສາປາກເວົ້າຂອງຊົນເຜົ່າ ຢຸຣ ຄ້າຍຄືກັບຊົນເຜົ່າ ຍະເຫິນ, ໂອຍ, ເຈັງ ແລະ ເບຣົາ.

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ຢຣູ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາຢຣູ
01	ສະບາຍດີ	ນຽມອີຢີອີໂດະອຸ
02	ໂຊກດີ	ອາເຊົາໂຊກດີ
03	ຂອບໃຈ	ຂອບໃຈເຊົາເລີຍ
04	ຂໍໂທດ	ຂໍໂທດເຊົາເລີຍ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ຈານຸເຊົາຕະງາຍ?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ກຸບຸມງາຍເດະ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ຮາຈ້ອງໃບ້?
08	ລາກ່ອນ	ອາຈີເລີຍອູດາໂມະ
09	ພົບກັນໃໝ່	ຮາໄຊພານໍຈິງເຮີ
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ອິຕະງາຍຮາວິນ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ອັດຕະປື

